

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Галузі психологічної науки

Модуль 2. Педагогічна психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(шифр і назва галузі знань)

напрямок підготовки 053 «Психологія»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма навчального модуля 2 «Педагогічна психологія» для студентів за напрямом підготовки 053 «Психологія»

Укладач: Шевцова Олена Михайлівна, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології, к.психол.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології (протокол № 1 від «30» серпня 2016 року).

Завідувач кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології,
доктор психологічних наук, професор

_____ (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

Інституту людини Н. А. Клішевич

8. Ильин Е.П. Психология воли. – 2-е изд.. – СПб.: Питер, 2009. – 366 с.
9. Ильин Е.П. Психология индивидуальных различий. – СПб.: Питер, 2004. – 701 с.
- 10.Ильин Е.П. Психофизиология состояний человека – СПб.: Питер, 2005 - 492 с
- 11.Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб.: Питер, 2007. – 672 с.
- 12.Методики диагностики и измерения психических состояний личности / Автор и составитель А.О.Прохоров. – М.: ПЕР СЭ, 2004. – 176 с.
- 13.Методики диагностики и измерения психических состояний личности / Автор и составитель А.О.Прохоров. – М.: ПЕР СЭ, 2004. – 176 с.
- 14.Общая психология: познавательные процессы: учебное пособие / В.М.Козубовский. – 3-е изд. –Минск: Амалфея, 2008. – 368 с
- 15.Практикум по психологии состояний: Учебное пособие / Под ред. проф. А.О.Прохорова. – СПб: Речь, 2004. – 480 с.
- 16.Психологический практикум «Внимание»: Учеб.-метод. пос. / Сост.: Л.И.Дементий, Н.В.Лейфрид / Под общ. ред. .Л.И.Дементий. – Омск: ОмГУ, 2003. – 64 с..
- 17.Психологический практикум «Мышление и речь»: Учеб.-метод. пос. / сост.: А.А.Маленов, А.Ю.Маленова – Омск: ОмГУ, 2005. – 108 с..
- 18.Психологический практикум «Память»: Учеб.-метод. пос. / Сост.: Л.И.Дементий, Н.В.Лейфрид / Под общ. ред. .Л.И.Дементий. – Омск: ОмГУ, 2003. – 124 с..
- 19.Психология состояний: Учебное пособие / Под ред. А.О.Прохорова. – М.: Изд-во «Когито-Центр», 2011. – 624 с.
- 20.Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. - Самара: «БАХРАХ-М», 2000. – 672 с.
- 21.Тест интеллекта Амтхауэра. Анализ и интерпретация данных. Автор: Е. Е. Туник. - 2009
- 22.Шифман Х.Р. Ощущение и восприятие. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 928 с.

МОДУЛЬ II. ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ

Тема 1. Педагогічна психологія в контексті вивчення психологічних наук (2 год.)

Вступ. Педагогічна психологія як галузь психології. Актуальність педагогічної психології. Принципи, завдання педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Предмет психології навчання. Основні проблеми педагогічної психології. Завдання педагогічної психології. Етапи розвитку педагогічної психології. Історичний нарис виникнення і становлення педагогічної психології.

Основні поняття теми: педагогічна психологія, об'єкт, предмет педагогічної психології, онтогенез, принципи педагогічної психології, дидактика, навчання,

науці, досвід, педагогіка, педологія, психіка, психічний розвиток, психологія, розвиток, сенситивні періоди розвитку.

Семінар 1. Місце педагогічної психології в системі наукового знання (2 год.)

Тема 2. Методологія й методи педагогічної психології (2 год.)

Методологія як система принципів і способів організації дослідження. Класифікаційні системи методів. Основні методи психолого-педагогічних досліджень: спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, експеримент. Особливості навчального, або формувального експерименту. Способи оцінювання надійності експериментальних даних.

Основні поняття теми: організаційні методи (порівняльні, лонгітюдні, комплексні); емпіричні методи (спостереження, експеримент, самоспостереження; психодіагностичні: тести, опитувальники - бесіда, анкета; аналіз продуктів діяльності; біографічні методи: аналіз життєвого шляху, документації, свідчень особистості та очевидців.

Семінар 2. Основні методи педагогічної психології (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II НАВЧАННЯ ЯК ФЕНОМЕН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.

Лекція 3. Закономірності навчального процесу (2 год.)

Проблеми психології навчання. Психологія і педагогіка навчання. Загальні психологічні особливості навчальної діяльності. Предмет навчальної діяльності. Цілі навчальної діяльності.

Мотивація навчальної діяльності. Психологічна характеристика навчальних дій і їх видів. Результат навчальної діяльності. Операції і способи навчальної діяльності. Саморегуляція навчальної діяльності. Засоби навчальної діяльності. Вікові характеристики суб'єктів навчальної діяльності. Психологія стилів навчальної діяльності. Здатність до навчання (научуваність). Невстигаючі діти у навчальній діяльності. Психологічні особливості самостійної роботи як вищої форми навчальної діяльності дитини.

Основні поняття теми: навчання, мотиви навчання, програмоване навчання, алгоритмізація, проблемне навчання, комп'ютерне навчання, типи навчання, види навчання, знання, уміння, навички.

Семінар 3: Психологія навчальної діяльності школяра

Лекція 4. Основні типи навчання та їхні психологічні моделі (2 год.)

Історичні форми організації навчання. Типи навчання. Психологічні моделі навчання. Напрями розвитку сучасного навчання.

Класифікація видів навчання. Програмоване навчання. Сугестопедичне навчання. Знаково-контекстне навчання. Модульне навчання.

Основні поняття теми: абстрактний метод, навчання, індивідуально-груповою формою навчання, проектне навчання, традиційне навчання, вільне навчання, проблемне навчання, відкрита школа, діалогічна технологія, технологія збагачення,

технологія навчання в співробітництві, особистісна технологія, розвиваюча технологія, активуюча технологія, формуюча технологія, програмоване навчання, сугестопедія, знаково-контекстне навчання, модульне навчання.

Семінар 4: Основні типи навчання та їхні психологічні моделі (2 год.)

Лекція 5 Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей (2 год.)

Підходи до класифікації важких дітей (Хевітт і Дженкінс, П. Скотт, О.Є.Лічко, В.І.Абраменко, О.І.Селецький, Д.І.Фельдштейн). Основні причини появи важкої дитини.

Ознаки соціальної та педагогічної запущеності дошкільнят: неуспішність у рольовій грі (труднощі в спілкуванні з ровесниками, діти віддають перевагу предметним іграм); непідготовленість до навчання в школі (дисгармонія емоційно-вольової сфери, недостатньо розвинуті пізнавальні здібності та довільність поведінки, невміння спілкуватися з дорослими і дітьми); погана адаптація до перебування в дитячому садку; відхилення в поведінці (агресивність, гіперактивність); відставання в розвитку (пізніше починають ходити, говорити тощо).

Ознаки соціальної та педагогічної запущеності молодшого школяра: Порушення образу “Я”, нерозвинутість молодшого школяра як суб’єкта спілкування, нерозвинутість молодшого школяра як суб’єкта, специфіка індивідуально – типологічних особливостей. Організація індивідуальної роботи з педагогічно запущеними дітьми.

Основні причини складності підліткового віку. Суб’єкти реабілітації важких підлітків: педагогічно запущені, правопорушники, дезадаптовані підлітки з девіантною поведінкою, діти-сироти, підлітки з відхиленнями психосоматичного і нервово-психічного здоров’я та з функціональними відхиленнями. Основні напрями роботи вчителя з важкими підлітками.

Інтелектуальні та емоційно – мотиваційні особливості обдарованих дітей, категорії обдарованих дітей за М. Лейтесом, відстаючі у навчанні діти та психологічні основи роботи з ними.

Основні поняття теми: обдарованість, успішність, рефлексія, емпатія, діагностика, диференціація, педагогічна запущеність, важковиховуваність, девіантна поведінка, важконаучуваність, превентивне виховання, агресивність, акцентуація характеру, реакція імітації, реакція компенсації, гіперопіка, інфантильність особистості, шкільна дезадаптація, корекція поведінки, фрустрація, психопатія.

Семінар 5. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ

Лекція 6 - 7. Теоретичні основи та соціально - психологічні аспекти психології виховання – 4 год.

Предмет, завдання, методи психології виховання. Значення психологічних знань для побудови процесу виховання. Теорії виховання.

Механізми формування особистості. Соціальний механізм: механізм усвідомлення, соціальна пам'ять соціальне мислення. Педагогічний механізм. Психологічні механізми: горизонтальний механізм (знання – розуміння – переживання – регулятивний механізм – поведінка – здібності – діяльність – ставлення і спрямованість – світогляд); вертикальний механізм (вплив рівнів психіки один на одного і їх усіх на фізіологічні механізми); психодинамічний механізм : потреба – зусилля – задоволення; міжособистісний груповий механізм включає такі взаємозв'язані механізми: психічне зараження, наслідування, механізм ідентифікації, груповий тиск, змагання, суперництво.

Цілі та засоби виховання. Показники та критерії вихованості, їх психологічна природа. Проблема управління вихованням. Спілкування і виховання. Розвиток мотивів спілкування у дітей від народження до закінчення школи. Удосконалення засобів спілкування в онтогенезі.

Соціальний спадок. Формування і зміна соціальних установок. Співвідношення раціонального і емоційного у впливах на соціальні установки.

Колектив і розвиток особистості. Шляхи усунення негативного і підсилення позитивного впливу колективу на особистість. Психолого-педагогічні принципи перебудови взаємовідносин особистості і колективу.

Основні психолого-педагогічні задачі роботи в дитячих групах. Цілі педагогічного керівництва. Управління міжособистісними відносинами в дитячих групах і колективах. Розвиток організаторських і виконавчих умінь. Навчання дітей умінням і навичкам спілкування: вести дискусію, попереджати і вирішувати конфлікти. Основні напрямки формування і розвитку ділових та моральних взаємин дітей.

Умови оптимальної організації спільної діяльності дітей в групах. Соціально-психологічні основи організації групової діяльності дітей. Наближення змісту і задач спільної діяльності дітей до проблем життя дорослих людей. Розвиток особистості в дитячих групах і колективах.

Психологічні особливості сімейного виховання.

Основні поняття: психічне зараження, наслідування, емпатія, ідентифікація, рефлексія, саморегуляція мотивації, внутрішній локус контролю, риси особистості, потреби, мотиви, виховання, моральна дія, стійкість моральних якостей особистості, вихованість, критерії вихованості; група, колектив, міжособистісні відносини, уміння і навички спілкування, спільна діяльність, дискусія, конфлікт, організаторські та виконавчі уміння, гуманні відносини, сімейне виховання, тренінг.

Семінар 6. Соціально - психологічні аспекти виховання (2 год.)

Лекція 8. Вікові аспекти виховання – 2 год.

Початок формування соціально важливих якостей особистості. Шляхи розвитку і закріплення дитячої емоційної прив'язаності до людей. Виховання акуратності і дисциплінованості. Дисциплінованість як здатність до внутрішньої саморегуляції.

Моральне виховання дітей в перші роки життя. Соціально-психологічні умови виховання правильної самооцінки і адекватного рівня домагань. Оптимальні умови для виховання самостійності і відповідальності. Фізичне і гігієнічне виховання в ранні роки.

Становлення характеру дитини. Основні види діяльності дошкільників і молодших школярів, в яких відбувається становлення характеру. Моральне, трудове, розумове виховання дошкільника та молодшого школяра. Виховання в грі. Виховання в навчанні. Виховання в домашній праці. Основи економічного та екологічного виховання.

Виховання підлітків. Основні якості особистості, що виховуються в старших класах школи. Особливе виховне значення гуманітарних предметів. Виховання у спілкуванні з ровесниками і дорослими. Утворення підліткових та юнацьких груп. Виховна роль участі дорослих в діяльності дитячих груп. Виховна роль молодіжної моди і масової культури. Орієнтація в засобах масової інформації. Вироблення потреби і інтересу до читання художньої літератури.

Основні поняття: дисципліна, гігієнічні навички, моральні почуття, самостійність, мотивація досягнення успіху, самооцінка, рівень домагань, предметна діяльність, міжособистісні відносини, групова діяльність, моральне, трудове, розумове економічне, екологічне виховання, самообслуговування, соціальна позиція, самозабезпечення, професійне самовиховання.

Семинар 7. Вікові аспекти виховання (2 год.)

Лекція 9. Учень як суб'єкт виховання (2 год.)

Моральність як основа виховання людини. Рівні моральності. Шляхи впливу на процеси виховання. Методи формування свідомості, методи формування поведінки, методи формування почуттів і ставлення. Методи самовиховання й самоосвіти. Прийоми виховання. Основні принципи виховання.

Основні поняття теми: виховання, вихованість, індивід, індивідуальність, особистість, метод виховання, метод вправ, метод переконань, моральність, ставлення, оцінка, педагогічні закономірності, поведінка, наслідування, принцип виховання, розвиток самовиховання, самоосвіта, самонавчання, самопізнання, свідомість, соціалізація, становлення, суб'єкт, вимога, форми виховання, почуття, емоції, емпатія.

Семинар 8: Учень – суб'єкт виховного впливу (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЯ ВЧИТЕЛЯ.

Лекція 10. Загальна психологічна характеристика педагогічної діяльності (4 год.)

Загальна характеристика педагогічної освіти. Педагогічна діяльність у системі інших видів діяльності. Психологічна характеристика функцій педагогічної діяльності. Особливості педагогічної діяльності. Педагогічні здібності та їх структура. Формування педагогічних здібностей. Педагогічні вміння та навички. Професійна спрямованість особистості вчителя.

Види стилів та індивідуальний стиль діяльності вчителя. Психологічні основи педагогічної оцінки, педагогічного такту, педагогічної етики. Психологічна

готовність вчителя до педагогічної праці. Психологія педагогічних стереотипів. Психологія педагогічного авторитету, авторитаризму.

Основні поняття теми: учіння, компоненти учіння (змістові, цільові, мотиваційні, операційні, емоційно-вольові, комунікативні, результативні, контрольні-оцінні здібності, педагогічна спостережливність, педагогічні уявлення, педагогічний такт, розподіл уваги, організаторські здібності, вимогливість, педагогічна майстерність, педагогічна оцінка, стилі педагогічної діяльності).

Семінар 9. Загальна психологічна характеристика педагогічної діяльності (2 год.)

Лекція 11. Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності та взаємодія його із соціальним оточенням (2 год.)

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія в педагогічній діяльності. Педагогічні уміння. Педагогічна діяльність як процес розв'язання педагогічних завдань. Педагогічні здібності. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і її рівнів.

Психологія стилів педагогічної діяльності. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійна самосвідомість вчителя. Стресостійкість як значуща риса особистості вчителя. Професійна відповідність (придатність) вчителя. Особливості педагогічної діяльності.

Психологічні основи педагогічної оцінки, педагогічного такту, педагогічної етики. Взаємини вчителя з учнями. Психологія педагогічних стереотипів. Психологія педагогічного авторитету, авторитаризму. Психологія повсякдення і криза педагогічної свідомості. Взаємостосунки вчителів як необхідна умова створення сприятливого психологічного клімату в школі.

Соціально-психологічні проблеми адаптації молодого вчителя до умов педагогічної діяльності. Внутрішньо-особистісні конфлікти педагога і їх прояв у професійній діяльності.

Основні поняття теми: взаємодія, адаптація, конфлікт, види конфліктів, професійна діяльність. педагогічна спостережливність, педагогічні уявлення, педагогічний такт, розподіл уваги, організаторські здібності, вимогливість, педагогічна майстерність, педагогічна оцінка, стилі педагогічної діяльності.

Семінар 10: Взаємодія вчителя із соціальним оточенням, адаптація його до умов професійної діяльності (2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогічна психологія»

Разом: 120 год., із них 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 30 год. – семестровий контроль, 42 год. – самостійна робота, 6 год. – модульний контроль, підсумковий контроль - іспит

Назва модуля	Змістовий модуль 1 ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ	Змістовий модуль 2 НАВЧАННЯ ЯК ФЕНОМЕН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
Кількість балів за модуль	59	76
Теми лекцій	1. Вступ. Педагогічна психологія в контексті вивчення психологічних наук 2. Методологія й методи педагогічної психології 26	3. Закономірності навчального процесу 4. Основні типи навчання та їхні психологічні моделі 5. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей 36
Теми семінарських занять	1. Вступ. Місце педагогічної психології в системі наукового знання 2. Основні методи педагогічної психології 226	3. Психологія навчальної діяльності школяра 4. Основні типи навчання та їхні психологічні моделі 5. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей 336
Самостійна робота	Виконання домашніх завдань 106	Виконання дом. завдань 156
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25	Модульна контрольна робота 2 25

Назва модуля	Змістовий модуль 3 ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ	Змістовий модуль 4 ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЯ ВЧИТЕЛЯ
--------------	---	--

Кількість балів за модуль	77	59
Теми лекцій	6-7. Теоретичні основи та соціально-психологічні аспекти психології виховання 8. Вікові аспекти виховання 9. Учень як суб'єкт виховання 46	10. Загальна психологічна характеристика педагогічної діяльності 11. Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності, взаємодія його із соціальним оточенням 26
Теми семінарських занять	6. Соціально - психологічні аспекти виховання 7. Вікові аспекти виховання 8. Учень - суб'єкт виховання 336	9. Загальна психологічна характеристика педагогічної діяльності 10. Взаємодія вчителя із соціальним оточенням, адаптація його до умов професійної діяльності 226
Самостійна робота	Виконання дом. завдань 156	Виконання дом. завдань 106
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 256	Модульна контрольна робота 4 256
Підсумковий контроль	Іспит 406	

Індекс перерахунку: 4,51 (див. розд.VIII.) $271 / 60 = 4,51$

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1

МІСЦЕ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ В СИСТЕМІ НАУКОВОГО ЗНАННЯ (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Структура і функції педагогічної психології.
2. Проблеми і завдання педагогічної психології.
3. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками.
4. Основні принципи педагогічної психології.
5. Становлення педагогічної психології в Україні (М.І. Алексєєва, В.К. Котирло, Г.С. Костюк, Є.О. Мілерян, Д.Ф. Ніколенко, О.М. Раєвський, О.В. Скрипченко та ін.).
6. Основні напрямки в розвитку сучасної педагогічної психології.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

Основна література

1. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К., 2001. – С. 5-30.
2. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К., 2007. – С. 6-8.
3. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. А.В. Петровского. – М., 1979. – С. 3-21.
4. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо. – М., 1984. – С. 3-36.
5. Максименко С.Д. Основи генетичної психології. – К., 1998. – С. 9-23.

Додаткова література

1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. - Екатеринбург, 1995.
2. Введение в психологию / Под общ. ред. А.В. Петровского. - М., 1996.
3. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо, Е.А. Петрова, Л.М. Орлова. - М., 2003.
4. Возрастная и педагогическая психология. Тексты/ Сост. М. Шуаре. - М., 1992.
5. Возрастная и педагогическая психология: Хрестоматия. - М., 1998.

Семінар 2

ОСНОВНІ МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Вимоги до методів дослідження.
2. Класифікаційні системи методів.

3. Організаційні методи дослідження (лонгітюд, "поперечний зріз", комплексний метод).
4. Емпіричні методи. Спостереження та його види. Інтроекція.
5. Особливості застосування експериментальних методів. Природний і лабораторний експерименти. Формувальний експеримент. Генетико-моделюючий експеримент.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

Основна література

1. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К., 2001. - С. 10-30.
2. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К., 2007. - С. 12-34.
3. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. А.В. Петровского. - М., 1979. - С. 3-21.
4. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо. - М., 1984. - С. 3-36.
5. Максименко С.Д. Основи генетичної психології. - К., 1998. - С. 9-23.

Додаткова література

1. Абрамова Г.С. Введение в практическую психологию. - Екатеринбург, 1995.
2. Введение в психологию / Под общ. ред. А.В. Петровского. — М., 1996.
3. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо, Е.А. Петрова, Л.М. Орлова. - М., 2003.
4. Возрастная и педагогическая психология. Тексты / Сост. М. Шуаре - М., 1992.

Змістовий модуль II.

НАВЧАННЯ ЯК ФЕНОМЕН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Семінар 3

ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Загальні психологічні особливості навчальної діяльності.
2. Психологічна характеристика типів навчання.
3. Психологічна характеристика видів навчання.
4. Психологія засвоєння і розуміння знань і понять.
5. Психологічні засади формування умінь.
6. Психологічні умови формування навичок.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

Основна література

1. Бочелюк В.Й., Зарицька В.В. Педагогічна психологія. - К., 2006.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В.

Огороднійчук та ін. - К., 2001.

3. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К., 2007.
4. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо. - М., 1983. -
5. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. А.В. Петровского. - М., 1979. -
6. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. — К., 2002.
7. Педагогічна психологія / За ред. Л.М. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. -К., 1991.

Додаткова література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія. - К., 2001.
2. Габай Т.В. Педагогическая психология. — М., 2001.
3. Дошкільна педагогічна психологія / За ред. Д.Ф. Ніколенка. - К., 1987.
4. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка. - К., 1999.
5. Люкин В.В. Педагогическая психология. — Глазов, 2000.
6. Максименко С.Д. Генетична психологія. - К., 1998.
7. Марцинковская Т.Д. История детской психологии. — М., 1998.

Семінар 4.

ОСНОВНІ ТИПИ НАВЧАННЯ ТА ЇХНІ ПСИХОЛОГІЧНІ МОДЕЛІ (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Охарактеризувати різні типи навчання.
 2. Теорія навчання Л.С. Виготського.
 3. Теорія розвивального навчання В.В. Давидова – Д.Б. Ельконіна.
 4. Теорія поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін).
 5. Особистісно орієнтоване навчання: сутність та підходи до його розуміння.
 7. Психологічні основи індивідуалізації та диференціації навчання.
 8. Дати характеристику навчальної мотивації як психологічної категорії.
- Охарактеризувати сутність навчальних мотивів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

II. Проведення дискусії: Традиційний та проблемний виклад навчального матеріалу: недоліки та переваги.

Рекомендована література

Основна література

1. Давыдов В.В. О понятии развивающего обучения // Педагогика. 1995. - №1. – С.37-38.
2. Давыдов В.В., Маркова А.К. Концепция учебной деятельности школьников // Вопросы психологии. – 1981. - №6. – С.13-26.
3. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. – К.: МАУП, 2000. – С.51-54.
4. Савчин М. Педагогічна психологія. – Дрогобич: Відродження, 1998. – С.29-30

Додаткова література

1. Селевко Г.К. Технологии развивающего образования. – М., 2005. – С.54—99.

2. Формирование учебной деятельности школьников / Под ред. В.В. Давыдова и др. – М.: Педагогика, 1992.
3. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М.: Сентябрь, 1996. – 96 с.

Семинар 5.

ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ОБДАРОВАНИХ ТА НЕВСТИГАЮЧИХ ДІТЕЙ (2 год.)

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Психологічні засади роботи з обдарованими дітьми.
2. Психологічні основи роботи з відстаючими у навчанні дітьми.
3. Психологія індивідуалізації навчання.
4. Психологія диференціації навчання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література

Основна література

1. Бочелюк В.Й., Зарицька В.В. Педагогічна психологія. - К., 2006.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К., 2001.
3. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К., 2007.
4. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо. -М., 1983. -
5. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. А.В. Петровского. - М., 1979. -
6. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. — К., 2002.
7. Педагогічна психологія / За ред. Л.М. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. -К., 1991.

Додаткова література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія. - К., 2001.
2. Габай Т.В. Педагогическая психология. — М., 2001.
3. Дошкільна педагогічна психологія / За ред. Д.Ф. Ніколенка. - К., 1987.
4. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка. - К., 1999.
5. Люкин В.В. Педагогическая психология. — Глазов, 2000.
6. Максименко С.Д. Генетична психологія. - К., 1998.
7. Марцинковская Т.Д. История детской психологии. — М., 1998.

Змістовий модуль III.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ

Семинар 6.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Предмет та завдання психології виховання.
2. Психологічний об'єкт виховання.
3. Методичні принципи виховання.
4. Психологічні механізми формування особистості.
5. Принципи особистісно зорієнтованого виховання.
6. Виховні позиції педагога та психологія виховного впливу на особистість дитини (за І.Д. Бехом).

II. Перевірка виконання самостійної роботи**Рекомендована література****Основна література**

1. Бех І.Д. Моральний розвиток особистості в історико-педагогічному осмисленні // Рідна школа. 2004. - №1. – С.16-19.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 347-391.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 214-226.
4. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. – К.: МАУП, 2000. – С. 19-23, 33-37.

Додаткова література

5. Иващенко Ф.И. Психология воспитания школьников. – Минск, 1999. – С. 6-14, 45-50.
6. Савчин М. Педагогічна психологія. – Дрогобич: Відродження, 1998. – С. 47-81.
7. Фридман Л.М. Психология воспитания. – М., 1999.

Семинар 7.**ВІКОВІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ (2 год.)****План заняття****I. Теоретична частина.**

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. **Психологія виховання дошкільника.**
2. **Психологічні особливості виховання молодших школярів.**
3. **Специфіка виховання підлітків та старшокласників.**
4. Психологічні основи самовиховання.
5. Психологічні особливості сімейного виховання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи (сформулювати власні правила сімейного виховання дитини).

III. Навчальна дискусія на тему «Типи сімейного виховання: переваги і недоліки».

Рекомендована література**Основна література**

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник —К.: Либідь, 2005. - 400 с
2. Возрастная и педагогическая психология /Под ред. М.В.Гамезо и др. – М., 1984.
3. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М., 1991.
4. Практикум по возрастной и педагогической психологии /Под ред. А.И.Щербакова. – М., 1987.
5. Практикум по экспериментальной и прикладной психологии /Под ред. А.А.Крылова. – Л.,1990.

Додаткова література

1. Талызина Н.Ф. Педагогическая психология: Учеб. пособие для студ. сред. спец. учеб. заведений.- М., 1998.
2. Елканов С.Б. Основы профессионального самовоспитания будущего учителя. – М., 1989. – 189 с.
3. Ильясов И.Й. Структура процесса учения. – М.: МГУ, 1986. – 198 с.
4. Кудрявцев В.Н. Причины правонарушений. – М., 1976. – 286 с.

Семінар 8.

УЧЕНЫ - СУБ'ЄКТ ВИХОВАННЯ.

I. Теоретична частина.

1. Поняття виховання у педагогічній психології.
2. Шляхи впливу на процеси виховання учня.
3. Методи формування свідомості та поведінки школяра.
4. Методи самовиховання й самоосвіти.
5. Психологічна готовність до вступу в школу.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III.Робота у групах: Поради психолога батькам щодо виховання дітей.....віку.

Рекомендована література

Основна література

- 1.Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник —К.: Либідь, 2005. - 400 с.
2. Продайко В.М., Учитель І.Б. Педагогічна психологія. Ч.1. Вступ до педагогічної психології. Педагогічна психологія як психологія навчання. I модуль: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. – 54 с.
3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. - СПб., 1999.

Додаткова література

1. Вилюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека. - М., 1990.

Змістовий модуль IV

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЯ ВЧИТЕЛЯ

Семінар 9.

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Загальна характеристика педагогічної освіти.
2. Педагогічна діяльність у системі інших видів діяльності.
3. Психологічна характеристика функцій педагогічної діяльності.
5. Особливості педагогічної діяльності.
6. Педагогічні здібності та їх структура.
7. Формування педагогічних здібностей.
8. Педагогічні вміння та навички.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Рекомендована література

Основна література

1. Бочелюк В.Й., Зарицька В.В. Педагогічна психологія. - К., 2006.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К., 2001.
3. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К., 2007.
4. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо. - М., 1983.
5. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. А.В. Петровского. - М., 1979.
6. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. — К., 2002.
7. Педагогічна психологія / За ред. Л.М. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. - К., 1991.

Додаткова література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія. - К., 2001.
2. Габай Т.В. Педагогическая психология. — М., 2001.
3. Дошкільна педагогічна психологія / За ред. Д.Ф. Ніколенка. - К., 1987.
4. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка. - К., 1999.
5. Люкин В.В. Педагогическая психология. — Глазов, 2000.
6. Максименко С.Д. Генетична психологія. - К., 1998.
7. Педагогическая психология / Под ред. Н.В. Ключевой. - М., 2003.

Семінар 10

ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛЯ ІЗ СОЦІАЛЬНИМ ОТОЧЕННЯМ, АДАПТАЦІЯ ЙОГО ДО УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Педагогічні вміння та навички вчителя.
2. Професійна спрямованість особистості вчителя.

3. Психологічні основи педагогічної оцінки, педагогічного такту, педагогічної етики.

4. Конфліктогенні педагогічні ситуації. Особливості педагогічних конфліктів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Рекомендована література

Основна література

1. Бочелюк В.Й., Зарицька В.В. Педагогічна психологія. - К., 2006.
2. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, .В. Огороднійчук та ін. - К., 2001.
3. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К., 2007.
4. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. М.В. Гамезо. - М., 1983.
5. Возрастная и педагогическая психология / Под ред. А.В. Петровского. - М., 1979.
6. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. — К., 2002.
7. Педагогічна психологія / За ред. Л.М. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. -К., 1991.

Додаткова література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія. - К., 2001.
2. Габай Т.В. Педагогическая психология. — М., 2001.
3. Дошкільна педагогічна психологія / За ред. Д.Ф. Ніколенка. - К., 1987.
4. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка. - К., 1999.
5. Люкин В.В. Педагогическая психология. — Глазов, 2000.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ

Тема: Місце педагогічної психології в системі наукового знання – 4 год. (5 б.)

1. Визначити поняття: 1) біогенетична концепція; 2) діалектичний підхід; 3) дитяча психологія; 4) конвергенція; 5) педологія; 6) рекапітуляція; 7) соціогенетична концепція.
2. Проаналізувати основну та додаткову літературу на предмет використання вказаних термінів.
3. Провести тематичне дослідження діяльності одного з учених:
 1. Теорія трьох ступенів розвитку дитини (К. Бюлер).
 2. Система діагностики психічного розвитку дитини (А. Гезелл).
 3. Теорія ігрової діяльності (Д.Б. Ельконін).

Тема: Основні методи педагогічної психології – 4 год. (5 б.)

Скласти схему психолого-педагогічного експерименту.

Підготувати доповідь за темою: концепція зони найближчого розвитку як основа розвиваючого навчання.

Змістовий модуль II.

НАВЧАННЯ ЯК ФЕНОМЕН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема: Психологія навчальної діяльності. Основні типи навчання та їхні психологічні моделі – 8 год. (10 б.)

I. Підготувати доповідь за двома обраними темами.

1. Основні моделі навчання.
2. Психологічні проблеми розвивального навчання.
3. Спільне і відмінне в теоріях навчання у вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Формування позитивного ставлення школярів до навчання.
5. Психологічні основи індивідуалізації та диференціації навчання.

Тема: Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей – 4 год. (5 б.)

1. Розкрити специфіку навчання обдарованих старшокласників. – 1 год.
2. Здійснити психологічний аналіз заняття вчителя з невстигаючими учнями. – 1 год.
3. Заздалегідь студентам дається завдання підготувати матеріал для заняття традиційного викладу та проблемного навчання. Час повідомлення – 10-12 хв. – 1 год.

Змістовий модуль III. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ

Тема: Психологія самовиховання – 4 год. (5 б.)

1. Самостійне опрацювання (конспектування): Бодалёв А.А. Психологія особистості. – М., 1988. (Самовоспитання личности. – С.60-68).
2. Розробити програму самовиховання (на вибір студента).

Тема: Превентивне виховання та психологічні основи перевиховання – 4 год. (5 б.)

1. Розробити програму роботи психолога з профілактики адиктивної поведінки підлітків та старшокласників.
3. Задати графічну схему вивченого матеріалу.

Тема: Психологічні особливості роботи з важкими дітьми – 5 год. (5 б.)

I. Підготувати доповідь за однією із тем.

1. Психопатії і акцентуація характеру у підлітків.
2. Особливості дітей, що виховуються в закладах інтернатного типу.
3. Психічні відхилення у підлітків-правопорушників.
4. Діагностика та психокорекційна робота з важкими дошкільниками.
5. Індивідуальний підхід до невстигаючих і недисциплінованих молодших школярів.

II. Задати графічну схему вивченого матеріалу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПСИХОЛОГІЯ ВЧИТЕЛЯ

Тема: Взаємодія вчителя із соціальним оточенням, адаптація його до умов професійної діяльності – 4 год. (5 б.)

1. Розкрити поняття: 1) взаємодія, 2) адаптація, 3) конфлікт, 4) види конфліктів, 5) професійна діяльність.
2. Проаналізувати основну та додаткову літературу на предмет використання вказаних термінів.
3. Розробити індивідуальні прийоми взаємодії із соціальним оточенням.

Тема: Особливості педагогічного спілкування – 5 год. (5 б.)

1. Самостійне опрацювання (конспектування): Добрович А.Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения: Книга для учителей и родителей. – М., 1987. – С.66-117 (анатомия диалога).
2. Підібрати вправи, спрямовані на вироблення в людини ефективних форм адаптивної міжособистісної поведінки.
3. Задати графічну схему вивченого матеріалу.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Педагогічна психологія» оцінюються за Європейською кредитно трансферно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок у) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2., табл. 8.3. та табл. 8.4.

Таблиця 8.1

Розподіл балів, що присвоюються студентам за різні види навчальної роботи

Види навчальної роботи студентів	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку
Відвідування лекції	1	11
Відвідування сем. лабораторних та практичних занять	1	10
Відповідь на семінарському занятті	10	10

Виконання самостійної роботи	5	10
Модульна контрольна робота	25	4

Відповідно до попередньої таблиці у табл. 8.2 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Педагогічна психологія».

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Таблиця 8.2

Розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Педагогічна психологія».

Види діяльності	Максимальна кількість балів
Робота на семінарах, лабораторних заняттях, лекціях (Змістовий модуль 1)	24
Робота на семінарах, лабораторних заняттях, лекціях (Змістовий модуль 2)	36
Робота на семінарах, лабораторних заняттях, лекціях (Змістовий модуль 3)	37
Робота на семінарах, лабораторних заняттях, лекціях (Змістовий модуль 4)	24
Модульні контрольні роботи (4)	100
Самостійна робота	50
Разом	271

Індекс перерахунку – $271/60=4,51$

Всі інші бали, що обрав студент вираховуються так: набрана студентом кількість балів ділиться на 4,51

Таблиця 8.3

Розрахунок максимальної кількості рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість рейтингових балів
1.	Робота на семінарах, лабораторних заняттях, лекціях (Змістовий модуль 1)	5,32
2.	Робота на семінарах, лабораторних заняттях, лекціях (Змістовий модуль 2)	7,98

3.	Робота на семінарах, лабораторних заняттях, лекціях (Змістовий модуль 3)	8,2
4.	Робота на семінарах, лабораторних заняттях, лекціях (Змістовий модуль 4)	5,32
5.	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3,4)	22,17
6.	Самостійна робота	11,09
7.	Екзамен	40
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, іспит.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, доповідь.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.4

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з. можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1 – 35 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.

•Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація, перегляд відео-касет.

•Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо.

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

ХІ. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки.
2. Завдання та принципи педагогічної психології.
3. Місце педагогічної психології в системі наукового знання, її зв'язок із загальною та педагогічною, диференційною, соціальною психологією, психологією праці, віковою фізіологією, педагогікою тощо.
4. Основні методологічні принципи психологічного дослідження. Вимоги до методів дослідження.
5. Організаційні методи дослідження (лонгітюд, «поперечний зріз», комплексний метод).
6. Емпіричні методи (спостереження, експеримент, «близнюковий метод»).
7. К.Д. Ушинський як родоначальник вікової та педагогічної психології.
8. Біогенетичний напрямок у психології.
9. Соціогенетичний напрямок у психології.
10. Когнітивно-генетична теорія Ж. Піаже.

11. Культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій (Л.С. Виготський).
12. Ознаки психічного розвитку. Чинники психічного розвитку.
13. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення як показники вікового розвитку.
14. Провідна роль навчання в психічному розвитку дитини. Зона актуального і зона найближчого розвитку (Л.С. Виготський).
15. Психологія дітей шестирічного віку. Методи навчання шестирічних дітей.
16. Психологічна готовність до вступу в школу (інтелектуальна, особистісна, соціально-психологічна, вольова).
17. Психологічні особливості навчальної діяльності обдарованих дітей.
18. Теорія поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін).
19. Теорія навчання Л.С. Виготського.
20. Теорія навчання В.В. Давидова.
21. Теорія навчання Д.Б. Ельконіна.
22. Психологічні механізми формування особистості.
23. Проблема управління вихованням.
24. Показники і критерії вихованості, їх психологічна природа.
25. Виховне значення різних форм спілкування.
26. Виховний вплив колективу на особистість.
27. Характеристика сімейного виховання.
28. Виховання в дошкільному і молодшому шкільному віці.
29. Виховання підлітків і юнаків.
30. Самовиховання, його завдання та структура.
31. Основні етапи та методи самовиховання.
32. Особливості формування правильної самооцінки та потреби в досягненні успіхів.
33. Моральне виховання дітей.
34. Організація індивідуальної роботи з педагогічно запущеними дітьми.
35. Поняття наочності, навчання, учіння.
36. Рівні та типи наочності.
37. Особливості наочності в різні вікові періоди.
38. Психологічні основи теорій навчання.
39. Аналіз основних типів навчання.
40. Загальна характеристика видів навчання.
41. Механізми та зміст навчання.
42. Формування знань, умінь і навичок.
43. Психологічна структура учбової діяльності.
44. Формування мотивації учбової діяльності.
45. Психологічні основи індивідуалізації та диференціації навчання.
46. Чинники ефективності навчання.
47. Педагогічні здібності вчителя.
48. Структурні компоненти педагогічної діяльності.
49. Стили педагогічної діяльності, їх характеристики.
50. Керівництво дитячими групами і колективом.

51. Навчання дітей умінням і навичкам спілкування.
52. Соціально-психологічні основи організації групової діяльності дітей.
53. Стили керівництва педагогічним колективом.
54. Організація і стимулювання роботи членів педагогічного колективу.
55. Попередження і усунення конфліктів в роботі педагогічного колективу.
56. Сутність педагогічного спілкування, його функції.
57. Конфліктогенні педагогічні ситуації. Особливості педагогічних конфліктів.
58. Ефективність та культура педагогічного спілкування.
59. Психологічні особливості педагогічної саморегуляції.
60. Формування позитивного ставлення школярів до навчання.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вікова та педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
2. Власова О.І. Педагогічна психологія : навч. посіб. / О.І.Власова. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
3. Зимняя И.А. Педагогическая психология / И.А.Зимняя. – М.: Логос, 2004. – 384 с.
4. Казанская В.Г. Педагогическая психология СПб.: Питер, 2003. – 366 с.
5. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія : курс лекцій / В.П.Кутішенко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.
- 6.Продайко В.М., Учитель І.Б. Педагогічна психологія. Ч.1. Вступ до педагогічної психології. Педагогічна психологія як психологія навчання. І модуль: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. – 54 с.
7. Савчин М.В. Педагогічна психологія : навч. посіб. / М.В.Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с.
8. Сергєєнкова О.П. Педагогічна психологія : навч. посіб. / О.П.Сергєєнкова, О.А.Столярчук, О.П.Коханова, О.В.Пасєка. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.

Додаткова

- 9.Баханов К.О. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності / К.О. Баханов // Історія та правознавство. – 2013. - №4. – С. 8-10.
- 10.Шевцова О. М. Професійний розвиток учителя: сучасні психологічні погляди / О. М. Шевцова // Педагогічна Сумщина. – Суми : Нота Бене. – 2005. – № 3. – С. 20—23.
- 11.Шевцова О.М. Інноваційна діяльність як чинник особистісно-професійного розвитку вчителів початкової школи / О.М. Шевцова // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць / Ун-т менедж. освіти НАПН України, редкол. : О.Л. Ануфрієва [та ін.]. – Вип. 1 (14), ч. 2 : Психологія / голов. ред. В.В. Олійник. – К., 2010. – С. 463–472.
12. Шевцова О. М. Психологічні особливості професійної Я-концепції вчителів, які працюють в умовах інноваційної діяльності / О. М. Шевцова // Актуальні проблеми психології: Психологія особистості. Психологічна допомога

особистості : збірник наук. праць / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України ; редкол. : Н.В.Чепелєва [та ін.] / гол. ред. С. Д. Максименко. – Т. 11. – Вип. 7. – Ч. 2. – Київ, 2013. – С. 540-546.

13. Хамелюк Т.О. Обережно: обдарованість! / Т.О.Хамелюк // Обдарована дитина. – Київ, 2012. - №13. – С. 27-34.

МОДУЛЬ III. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Змістовий модуль V. Соціальна психологія в системі наукового знання

Лекція 1. Вступ в соціальну психологію (2год.)

Мета соціальної психології. Предметна сутність соціальної психології. Категорії соціальної психології. Функції та завдання соціальної психології

Основні підходи до у визначенні предмета та об'єкта соціальної психології. Розуміння предмета соціальної психології у вітчизняній, європейській та американській традиції. Співвідношення поняття «соціальне» та «психічне».

Підходи до визначення структури соціальної психології. Структура соціальної психології: 1. Методологія: (*теорія*) концептуальний апарат; історія розвитку соціальної психології; принципи, закони і категорії соціальної психології; теоретичні передумови використання методів, методик і технік конкретного дослідження; (*практика*) інструментальний апарат (методи, процедури, техніка дослідження). 2. Феноменологія: (*теорія*) конкретні психологічні явища: соціально-психологічні проблеми особистості; соціальна психологія спільностей (великі, малі групи) і міжгрупової взаємодії; соціально-психологічні характеристики спілкування; (*практика*) емпіричний матеріал. 3. Праксеологія: (*теорія*) а) прикладна психологія, концептуальні моделі: психологія побуту; індивідуальна психологія; правова психологія; психологія політики; етнічна психологія; психологія мистецтва; психологія релігії; психологія науки; (*практика*) досвід практичного застосування соціально-психологічної теорії.

Основні поняття: соціальна психологія, праксеологія, феноменологія, методологія, соціальні відносини, соціальна поведінка, соціально-психологічна реальність, соціальна психіка.

Семинар 1. Соціальна психологія як наука.

Лекція 2. Формування і розвиток соціально-психологічних знань (2год.)

Б. Д. Паригін про донаукові емпіричні передумови виникнення соціальної психології.

1-ий етап становлення соціальної психології – накопичення знань в сферах філософії і загальної психології. Філософські витoki і передумови соціально-психологічної теорії. 2-ий етап – "описовий" (феноменологічний): виділення описової соціальної психології з філософії (соціології) в самостійну сферу знання. Виділення соціально-психологічний явищ в самостійний клас. Розробка специфічних способів вивчення соціально-психологічний явищ. Теорія